

Kunst die het leven nadert

"We dromen in 't leven van geld en succes, geluk dat je duur moet betalen..."

uit: 'Kleine kinderhandjes', Zangeres Zonder Naam

De Zangeres Zonder Naam is weliswaar gestorven, de thematiek van haar liedjes heeft het eeuwige leven. Eenvoudigweg omdat zij het leven zélf bezingen en over alle facetten ervan schaamteloos verhalen. Ook al zal aangenomen moeten worden dat al hun teksten op pure fantasie berusten, de eenvoud en oprechtheid die zij uitstralen kunnen niets anders dan herkenning bij de luisteraar oproepen. Niet zozeer de verhalen zélf hebben deze uitwerking (niet iedereen heeft immers een vader die zeeman is), het zijn meer de constant aan bod komende, elementaire gevoelens die uit het leven lijken te zijn gegrepen. Geluk en verdriet zijn de dingen waar het in al deze liedjes uiteindelijk om draait, net als in het echte leven.

De beeldende kunst maakt ook onderdeel uit van het echte leven, maar is tevens een gegeven wat zich hieraan onttrekt. Het grootste gedeelte komt per slot van rekening voort uit een strikt persoonlijke reflectie op de realiteit. Als gevolg hiervan kan een nieuwe werkelijkheid ontstaan, die niet onder hoeft te doen voor de dagelijkse, integendeel, waarin het vaak fijn vertoeven is. Veel mensen tonen tegenwoordig dan ook een interesse voor beeldende kunst, alsof het hun tot rust en inspiratie kan dienen en hun gewone leven een bijzondere richting kan geven. Het tegenovergestelde doet zich echter voor bij veel jonge kunstenaars. In tegenstelling tot hun publiek richten zij hun aandacht steeds vaker op de dagelijkse realiteit, de huidige maatschappij en de mensen om ons heen. Een direct contact met de wereld lijkt een grote waarde te herbergen, die slechts pas door menig kunstenaar ontdekt is. Dat deze kunst vaak weinig anders kan doen dan resulteren in een soort verslag van een bepaalde gebeurtenis, doet niets af aan de kracht van het idee. Neem bijvoorbeeld het project 'The Dreamkeeper' (1998) van de kunstenaar Alicia Framis. Met behulp van advertenties zocht zij contact met eenzame mensen uit Amsterdam, om bij hen een nachtje te komen logeren. In de galerie resulteerde haar werk slechts in een vage zwart-wit foto per avond, maar voor te stellen is de bevrediging die het project bij kunstenaars en bezochte mensen opgeleverd moet hebben.

Kunst die het leven nadert roept een precieze vraag op. Het stelt de grens tussen twee werelden ter discussie, immers: waar houdt kunst op kunst te zijn en wordt het onderdeel van het leven, of waar houdt het leven op en wordt het een vorm van kunst? Een tevredenstemmend antwoord op deze vraag is waarschijnlijk niet te geven, maar de manier van werken van dit soort

kunstenaars brent in elk geval een gegeven terug, die lange tijd afwezig is geweest in de kunstgeschiedenis, namelijk de identificatie van de beschouwer met het werk. Dit is van groot belang, omdat identificatie bijna altijd ten grondslag ligt aan waardering en dus de basis vormt van elk interessant kunstwerk.

Over het algemeen kan men zich voorstellen dat beeldende kunst behalve veel zinnige vragen oproept over het leven, ook momenten van geluk en verdriet kan oproepen. Bij uitzondering handelt een kunstwerk echter direct over deze primaire gevoelens. Het wordt waarschijnlijk te banaal gevonden om hieraan rechtstreeks te appelleren en deze middelen te beschouwen die in een kunstwerk kunnen resulteren. Toch beschrijft dit boek niets anders dan momenten, dagen en periodes van geluk en ongeluk. Het is een schaamteloos en omvangrijk verslag van een zoektocht naar de variëteit van gelukzaligheid en de dwingende kracht van het gevoel. Al lezende wordt je niet alleen bekend met de meest bizarre en wonderbaarlijke verhalen, je wordt je ook bewust van je eigen leven in relatie tot dat van anderen en je zal gaan stilstaan bij momenten die opeens van grote invloed blijken te zijn geweest. Mensen die veel met kunst bezig zijn hebben veelal de neiging het leven te begatelliseren, maar in dit boek wordt het leven tot kunst verheven.

Arjan Reinders.